

FYSIS jako růst a úpadek

S přihlédnutím k některým aspektům užití slova FYSIS ve starém Řecku a zejména u klasických řeckých „filosofů“, ale aniž bychom se jimi příliš nechali vést (a svádět), může FYSIS (česky bychom mohli říci: fyzikálnost) přisoudit všem pravým událostem vůbec, pokud využily možnosti ustavit si svůj vlastní subjekt (resp. stát se svým subjektem, ztotožnit se se svým subjektem) a pokud se tak učinily schopnými se setkávat s jinými událostmi-subjekty, reagovat na ně a zároveň jim tak umožnit, aby ony reagovaly naopak na ně. FYSIS se tedy především týká událostného, tj. dějového charakteru každé události, které ergo není pouhým procesem, nýbrž spěním od počátku až ke konci takové události. A právě toto spění není žádnou pouhou setrvačností, nýbrž je více či méně koordinovaným průběhem změn, které se na jedné straně drží jistých pravidel, jistého řádu, ale na druhé straně mají i jisté momenty, které můžeme označit za kontingentní (nebudeme říkat „nahodilé“, protože jako nahodilost se může pozorovateli jevit i to, co ve skutečnosti kontingentní, tj. „pouze nahodilé“ není). – A dále musíme zmínit něco zásadně důležitého: událostné dění „pravého jsoucna“, přesněji jeho FYSIS, je charakterizováno tím, že z jeho jednotlivých fází je vždycky jen jedna právě aktuální. Co se tím přesně míní? Aktuálnost té či oné fáze událostného dění spočívá v tom, že jen ona umožňuje kontakt dané události s jinými událostmi, a to zase jen za předpokladu, že také ony jsou v té chvíli v aktuální fázi (resp. prostřednictvím jejich aktuální fáze). Pouze ta která právě aktuální fáze na sebe bere rys vnějšnosti, předmětnosti. To však nutně mění náš pohled na „svět“, na „KOSMOS“ a jeho uspořádanost (jak už náleželo k významům původního řeckého termínu). Neplatí totiž, že „vše souvisí se vším“, pokud tím míníme souvislosti kauzální (ať už kauzalitu chápeme jakkoli – ukážeme si, jak nezbytné je koncept „kauzality“ a „kauzálního nexu“ opravit a změnit). To, čemu se tradičně říká „kauzální souvislost“, se nutně omezuje jen na vztahy mezi právě aktuálními fázemi nejrůznějších událostí, ale v žádném případě není možné mezi jejich fázemi „ne-aktuálními“ (tj. ani mezi fázemi jejich „budostí“, ale ani mezi fázemi jejich „bylostí“). V tom právě spočívá ta důležitost fenoménu „aktuality“ – a to také si žádá naší větší pozornosti a opětovných pokusů o hlubší proniknutí do jeho povahy.

(Písek, 091220-2.)